

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1931/32

Pritličje in prvo nadstropje

Premijera 24. septembra 1931

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAN

*Novosti za damske
plašče pravkar došle!*

**A. & E. Skabernè
Ljubljana**

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 24. septembra 1931

Ost:

Nestroy: „Pritličje in prvo nadstropje“

Nestroy je naš stari znanec in pri tem poznansivu lahko rečemo, da je ljubó in prijetno za vse, ki so se z njim srečali. — Ta Nestroy je svojevrsten možak, izreden tip in brez dvoma genialen predstavnik svojega časa. Čeprav Dunajčan, velja danes za klasika, in čeprav je pisal pred vsem za Dunaj, je ostalo na okrog vsega, kar je ustvaril, toliko, da je poleg Raimunda danes še edini predstavnik tiste dobe... Vsi drugi so se pogubili in šli v pozabljenje.

Ne mislim napisati biografije — a rojen je bil ta tič 7. decembra 1801. na Dunaju kot sin advokatov. Absolviral je gimnazijo, študiral juristarijo — in postal potem basist. Preigral in prepel je nebroy ulog in partij, preživiljal kot človek svojevrstno tragikomično življenje. Ostal je v življenju meščan, ukle-njen v spone zakona, iskal utehe v bežnih poskokih preko ojnje zakonskega jarma in iz vsega tega je iskal osvobojenja kot igralec-avtor in tam zaživel vse ono, čemur se je kot človek moral odpovedovati.

Svojih komadov si ni izmišljeval sam — on jih je poiskal. V njegovi dobi, prav tako kot v Shakespearjevi, to ni veljalo za plagijatstvo, presukal in premetal je material, da je bil koncev koncev res nov in drugega kova. — Ker je bil sam igralec, je pisal za sé in iskal tipov za sé, in v njih je kazal vse ono, kar bi bil lahko postal v dobrem ali magari slabem. On ljubi ošabnost, ki pride na led, zasmeh in škodoželjnost, melanholijo razočaranj — ostane raje falot kot meščan, raje norec ali falot — samo zaspané radi Boga nikoli.

Napisal je strela preko sedemdeset komadov — niso vsi enako vredni, a v vsakem najdemo vredno sceno, iskreeč dovtip ali dovtipen kuplet. Že v imenih, katera je dajal svojim osebam, srečamo vezi z značajem — in ta imena so za prevajalca pogosto velika težava.

Ni mu tisto sveto prav nič in iz vsega se je norčeval, iz občutkov, globokih in resnih, prav tako kakor iz politike in oblasti. Vse to mu je prineslo mnogo slave, čestilcev, a tudi nebroy neprijetnosti in afer. Bil je brez silnih ambicij, ni si želel slave

— saj je dejal sam o svojih delih: »za lavor se ne potezam, ugajajo naj moje stvari, zabavajo, ljudje naj se smejejo, meni naj pa vsa zadeva prinese denarčkov, da se bom smejal še jaz — to je res moj namen.«

Posebno ljubi in dragi so mu bili majhni ljudje, posebno pa ženske, hišne kuharice, šivankarice in te igrajo v njegovih burkah, verjetno tudi v njegovem življenju, veliko ulogo — saj pravi: »Naj bo kakor že, Sabina je angelj, Rozalija in Pepca sta angeljčka, za to je pa vse en hudič, katero vzameš.« Temu sledi modrovanje: »Saj vi ne boste niti za las drugačna, kot ona, in ona ne za las drugačna od vas, a vi igrate prenapeto, čisto in zamaknjeno, tako kot devica Orleanska, preden je šla k soldatom.«

In — ali ni fletno, kako se norčuje v »Juditi in Holofernu«, čuveni parodiji, iz etikete, dvorskih običajev? Evo: »Dovoljujem si, da v imenu svojega kralja, trepečem pred vašo jezo!« ali »Osedlajte najbolj grbasto mojih kamel!« ali »Pospravite šotore najprej — povsod leže še mrtvi — le ne nikakih površnosti, prosim!« Njegove izjave so se izpremenile polagoma v skorajda klasične kritelice.

Zato so tudi njegovi komadi bili in ostanejo kot pisani in tiskani samo fragment. On sam kot igralec je zaupal improvizaciji in brez dvoma je najboljše izgubljeno. Toda igralstvo ostane vedno enako in zato učinkuje Nestroy še danes ne samo v originalu, temveč tudi v prevodu.

Po popisu Nestroyeve osebe sodeč imamo pri nas igralca, ki mu odgovarja in temu pripisem tudi del zasluge, da je pridobil Nestroy pri nas trda tla. Ta igralec se piše Kralj.

Zdaj še o »Pritličju in prvem nadstropju!« Zelo lepo je in zabavno in nobenemu ne bo žal. — Seveda je tudi nekoliko podučnja: da je sreča opoteča, ali danes meni, jutri tebi.

Kupleti iz „Pritličja in prvega nadstropja“

Zložil Pavel Debevec.

Vrbanova pesem.

Gor bogastvo je doma,
gor se vsi rede.
Pri nas je beračija,
rakovo gre vse.
Ko pa bo mizerje konc,
to vam bo hudič,
pokazal bom tem le gori,
da znam biti jaz tič.

Vse bo pozdravljalo,
jaz pa bom si pel:

Četudi k vragu vse na svetu gre,
tako na kratko mi ne damo se.

Odpira nov se meni raj
in v lepih krokih nov sijaj.

Le naj draži se vino in tobak,
vseeno bo odličen moj korak.

Zapravljal bom in delal še dolgove,
tako sodoben jaz sem junak.

Postreščka.

S postreščki zdaj je od hudirja velik križ,
ko nujno rabiš ga, zares ga ne dobiš:
Ljubljana pač razvija se
kar brez preneha naprej,
Ljubljanca smrdi še bolj kot doslej!
Mostovi novi so ji vzeli ves sijaj,
na trgu strahovit je dirindaj.
Edino, kar še tako kot prej po starem stoji,
to spomenik je in to smo mi.
Saj poleg nas Prešeren stoji,
v bodočnost strmi in gleda nazaj.
In že jesenski trese ga mraz,
da ves mu obraz zelen je ko zmaj.
Premišlja revež še, kam pač ga bodo djali,
prekopali za tivolski gaj?
Saj poleg nas Prešeren stoji,
v bodočnost strmi in gleda nazaj.

Zdaj tudi mi smo srečni.

(Rodbina Blaža Trpina.)

Zdaj tudi mi smo srečni, ah srečni, ah srečni,
ker nismo več povprečni, povprečni kot smo b'li.
Saj nas bo še razneslo, razneslo, razneslo.
Zato zapojmo geslo, tako se naj glasi:
Tralalala, tralalala,
danes naj vsak bo vesel!
Tralalala, tralalala!
Da bi vsak takole pel.
Zdaj tudi mi smo srečni, ah srečni, ah srečni,
ker nismo več povprečni, povprečni kot smo b'li.

Razno

Kriza v dunajskih državnih gledališčih.

V zadnjem tednu stoji ves Dunaj pod vtisom katastrofalne denarne krize v obeh znamenitih gledališčih, Burgtheatru in Staatsoperi, ki preti splošno osobje močno okrniti, Burgtheater pa celo zapreti in preseliti dramske predstave v operno gledališče ter na ta način znižati ogromne izdatke. Dočim je heimwehrovski puč izvenel v tipično avstrijskem humorju in parodiranju samega sebe, je ta vest razburila ves Dunaj kot da bi dregnul v sršenovo gnezdo. Vsa javnost, z najznamenitejšimi kulturnimi predstavniki na čelu, se je ogorčeno uprla in odločno izjavila proti tem nepremišljenim nameram s strani državnih merodajnih činiteljev. Med temi, ki so javno povzdignili svoj

glas za neokrnjeno ohranitev obeh dragocenih zavodov, so tudi generalni intendant Schneiderhan, ter oba ravnatelja Clemens Krauß in Anton Wildgans. Najodločneje pa se je zavzel za perečo zadevo znani pisatelj in dramatik Franz Werfel, ki je v interviewu v »N. Fr. Presse« z dne 20. IX. 1931. izrekel tudi te-le pomembne besede: »Bilo bi brezvestno, če bi še to zadnjo božjo milost, ki je naši deželi ostala, strahopetno izročili. Za nas je stokrat važnejše, če bi Narodna skupščina stavila to vprašanje kot prvo in najbolj pereče na dnevni red, kakor pa da na dolgo razpravlja o provincijalnih zablodah in zmedah. Štediti je treba pri stoterih stvarih. Predvsem so nepotrebni topovi. Naša veličina bi morala biti v tem, da ostanemo majhni v nevažnih rečeh in da postanemo veliki v resnično bistvenih.«

Kriza tudi v Nár. divadlu v Pragi.

Nedavno so češki listi prinesli vest, da nameravajo tudi češkemu državnemu gledališču v Pragi znižati državno podporo za dva milijona Kč. Dosedanja podpora je, kakor znano, znašala 14 milijonov Kč.

Hauptmann Köpenick« v Burgtheatru.

Zuckmayerjeva nemška pravljica v treh aktih »Hauptmann von Köpenick«, ki se norčuje iz staropruskega militarizma, se tudi v Burgtheatru veseli ogromnega obiska in uspeha. Delo pride najbrž tudi na repertoar ljubljanske drame.

Gaže zvezdnikov v Parizu.

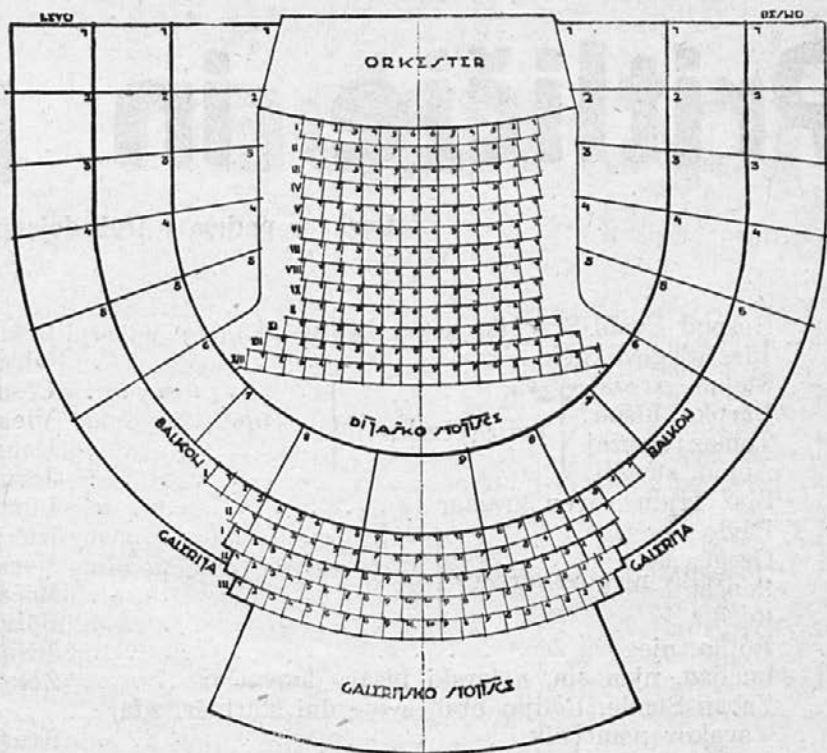
Pariški gledališki ravnatelji so imeli nedavno konferenco, na kateri so sklenili, da bodo gaže gledaliških prvakov energično znižali. Kot najvišji honorar je bila določena vsota 400 frankov na večer (v Nemčiji 3000 Mk na mesec). V primeru nespo razuma je ravnatelju dovoljeno, da deli čisti dobiček s sodelujočim prvakom.

Igralci — milijonarji.

Polom nemške Amselbank je odkril med drugimi lepimi stvarmi tudi vložke nekaterih nemških igralcev. Tako je bari-tonist Schipper izgubil 5 milijonov Kč, njegova žena altistka Ciszewska 6 milijonov Kč, tenorist Piccaver 2½ milijonov Kč, dramski igralec Thimig 1¾ milij. Kč in Pallenberg končno več deset milijonov. Češki igralci so že znatno ubožnejši. Nedavno umrla največja češka igralka Marija Hübnerova je zapustila samo 50.000 Kč. In če bi vprašali, koliko je zapustil naš Ignacij Borštnik? C. D.

Lastnik in izdajatelj: Uj rava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: Fr. Lipah. — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

Continental

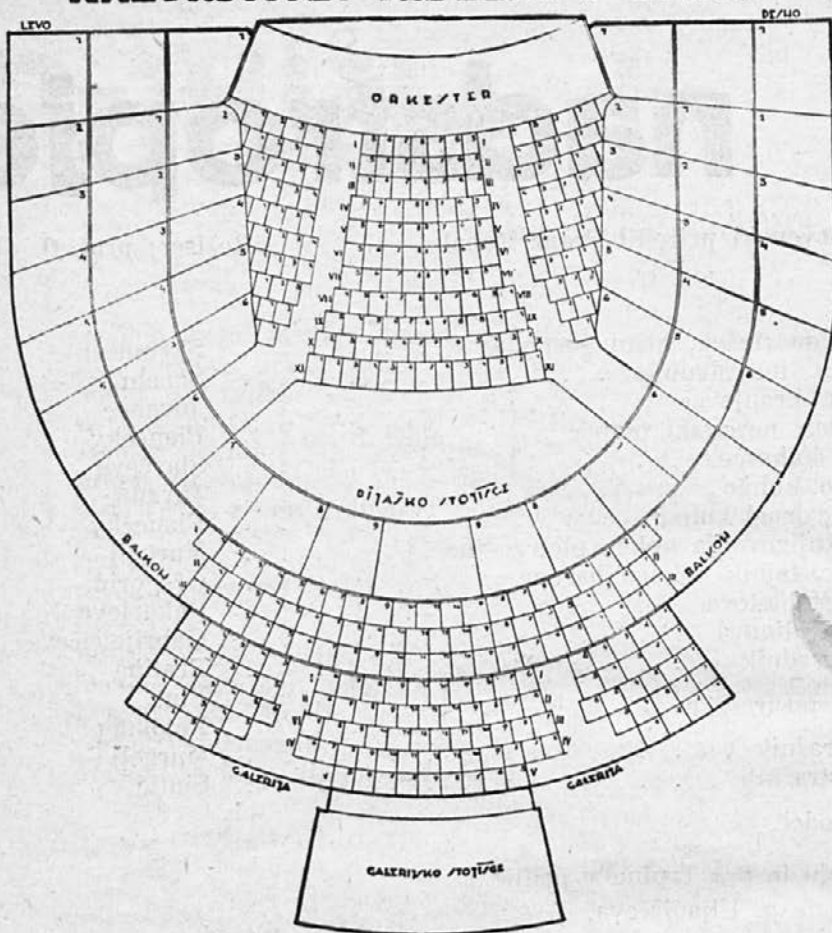

IVAN LEGAT

MARIBOR
VETRINJSKA 30
TELEFON INT. 24-34

LJUBLJANA
PREŠERNOVA 44
TELEFON INT. 26-36

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

„RIBA“ Ljubljana

Gradišče 7

trgovina z raznovrstnimi sladkovodnimi in
svežimi ter konzerviranimi morskimi ribami

Specijalna zajutrkovalnica vsakovrstnih rib - Vinotoč

Lastnik I. Ogrinc

Telefon 25-84